

KULTURA | SZTUKA | HISTORIA | NAUKA | TRENDY | SIECI SPOŁECZNOŚCIOWE
CULTURA | ARTE | HISTORIA | CIENCIA | TENDENCIAS | REDES SOCIALES

VISTUI ARTE

**LOS ESCOGIDOS
DE PATRICIA NIETO**

*WYBRANI
PATRYCII NIETO*

**LA CIUDAD QUE SABE A
YERBA MATE
DE KINGA EYSTURLAND**

*MIASTO, KTÓRE SMAKUJE
YERBA MATE
KINGI EYSTURLAND*

ASSAD JOSÉ JATER PEÑA

**EMBAJADOR DE COLOMBIA EN POLONIA:
TRES DÉCADAS DE VOCACIÓN DIPLOMÁTICA
AL SERVICIO DEL PAÍS**

**AMBASADOR KOLUMBII W POLSCE:
TRZY DEKADY POWOŁANIA DYPLOMATYCZNEGO
W SŁUŻBIE KRAJU**

PORTADA STRONA TYTUŁOWA

Entrevista al Embajador de Colombia en Polonia:

Mi nombre es Assad Jater, soy el Embajador de Colombia en Polonia. Desde aquí cubrimos también otros países. Ocupo este cargo desde hace aproximadamente tres años y medio. Estoy muy contento de poder compartir algunas ideas.

Wywiad z Ambasadorem Kolumbii w Polsce:

Bardzo dziękuję za zaproszenie do wywiadu, abym mógł podzielić się swoimi działaniami oraz Ambasady w ostatnich latach. Nazywam się Assad Jater. Jestem Ambasadorem Kolumbii w Polsce. Z Polski obsługujemy również kilka innych krajów, a funkcję tę sprawuję od około trzech i pół roku. Bardzo się cieszę, że mogę podzielić się kilkoma przemyśleniami.

CARTA EDITORIAL LIST REDAKCYJNY

Bienvenidos a la primera revista digital en español y polaco un proyecto creado con pasión, ideas frescas y una visión global desde Polonia para el mundo.

Nace un nuevo espacio de encuentro, de conocimiento y de inspiración. Aquí hablaremos de lo que nos mueve, nos conecta y nos transforma: salud, ciencia, tecnología, arte, redes sociales, cultura y mucho más.

Esta revista es un puente entre lenguajes, culturas y maneras de ver el mundo. Queremos crear comunidad, compartir información de valor y abrir conversaciones que trasciendan fronteras.

¡Gracias por ser parte de este inicio!

La primera revista digital desde Polonia escrita en polaco y español. ¡Esto recién comienza!

Con cariño,
J. Walle

Witamy w pierwszym cyfrowym magazynie w języku hiszpańskim i polskim, projekcie stworzonym z pasją, świeżymi pomysłami i globalną wizją z Polski na świat.

Powstaje nowa przestrzeń spotkań, wiedzy i inspiracji. Będziemy tutaj mówić o tym, co nas porusza, łączy i zmienia: zdrowie, nauka, technologia, sztuka, media społecznościowe, kultura i wiele więcej.

Ten magazyn to most między językami, kulturami i sposobami postrzegania świata. Chcemy budować społeczność, dzielić się wartościową wiedzą i otwierać rozmowy, które przekraczają granice.

Dziękujemy, że jesteś częścią tego początku!

Pierwszy magazyn cyfrowy z Polski, napisany po polsku i po hiszpańsku. To dopiero początek!

Z serdecznymi pozdrowieniami,
J. Walle

El contenido no puede ser reproducido total o parcialmente sin citar la fuente y la liga a la página www.vistularte.com

El contenido tiene fines informativos y de entretenimiento exclusivamente.

Las respuestas de entrevistas, contenido de los artículos particulares y los anuncios es responsabilidad exclusiva de los autores y los anunciantes y no refleja necesariamente el punto de vista de la revista **VISTULARTE** y **ALIVE TODAY FOUNDATION**.

El contenido de los anuncios publicitarios, así como el producto o servicio que ofrecen es responsabilidad exclusiva de cada anunciante.

(c) 2016-2026 ALIVE TODAY FOUNDATION.

Todos los derechos reservados.

¿Te interesa colaborar con nosotros?

Escríbenos un mensaje a vistularte@gmail.com

Zawartość nie może być powielana w całości lub w części bez podania źródła i linku do www.vistularte.com

Zawartość służy wyłącznie celom informacyjnym i rozrywkowym.

*Odpowiedzi na wywiady, treść poszczególnych artykułów i reklam jest wyłączną odpowiedzialnością autorów i reklamodawców i niekoniecznie odzwierciedla poglądy magazynu **VISTULARTE** i **ALIVE TODAY FOUNDATION**. Za treść reklam, jak również za produkt lub usługę, które oferują, odpowiada wyłącznie reklamodawca.*

(c) 2016-2026 ALIVE TODAY FOUNDATION.

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Chcesz z nami współpracować?

Wyślij nam wiadomość e-mail na adres vistularte@gmail.com

MARZO / MARZEC 2026

KULTURA | SZTUKA | HISTORIA | NAUKA | TRENDY | SIECI SPOŁECZNOŚCIOWE
CULTURA | ARTE | HISTORIA | CIENCIA | TENDENCIAS | REDES SOCIALES

VISTULARTE

Esta revista electrónica es una creación de la Fundación "Alive Today Foundation".

Ten e-magazyn jest dziełem Fundacji "Alive Today".

<http://www.alivetoday.org>

KRS **0000651571**

NIP **6762518425**

FUNDADOR "ALIVE TODAY FOUNDATION"
Y GESTION "VISTULARTE"

ZAŁOŻYCIEL FUNDACJI "ALIVE TODAY"
I ZARZĄDZANIE "VISTULARTE"

Juan Walle

REDACCIONES *ARTYKUŁY I REDAKCJA*

Juan Walle

Weronika Bazydło

Anna Kraus

ARTE Y DISEÑO GRÁFICO

PROJEKT ARTYSTYCZNY I GRAFICZNY

Juan Walle

PUBLICIDAD REKLAMA

vistularte@gmail.com

FOTOGRAFIAS *FOTOGRAFIE*

Juan Walle

Weronika Bazydło

FOTOGRAFIAS Y ANIMACIONES

FOTOGRAFIE I ANIMACJE

90% de nuestras fotografías y animaciones son realizadas con Inteligencia artificial (AI), así que los derechos son propiedad de Alive Today Foundation, en caso de lo contrario se dará el reconocimiento al fotógrafo.

90% naszych fotografii i animacji powstaje przy użyciu sztucznej inteligencji (AI), dlatego prawa autorskie należą do fundacji Alive Today Foundation; w przeciwnym wypadku, autorstwo zostanie przypisane fotografowi.

6

Prosa

REPORTAŻ Z MONTEVIDEO

MIASTO, KTÓRE SMAKUJE
YERBA MATE

8

RESEÑA DEL LIBRO
RECENZJA KSIĄŻKI

KINGA
EYSTURLAND

podróżniczka, od 13 lat
związana z Montevideo

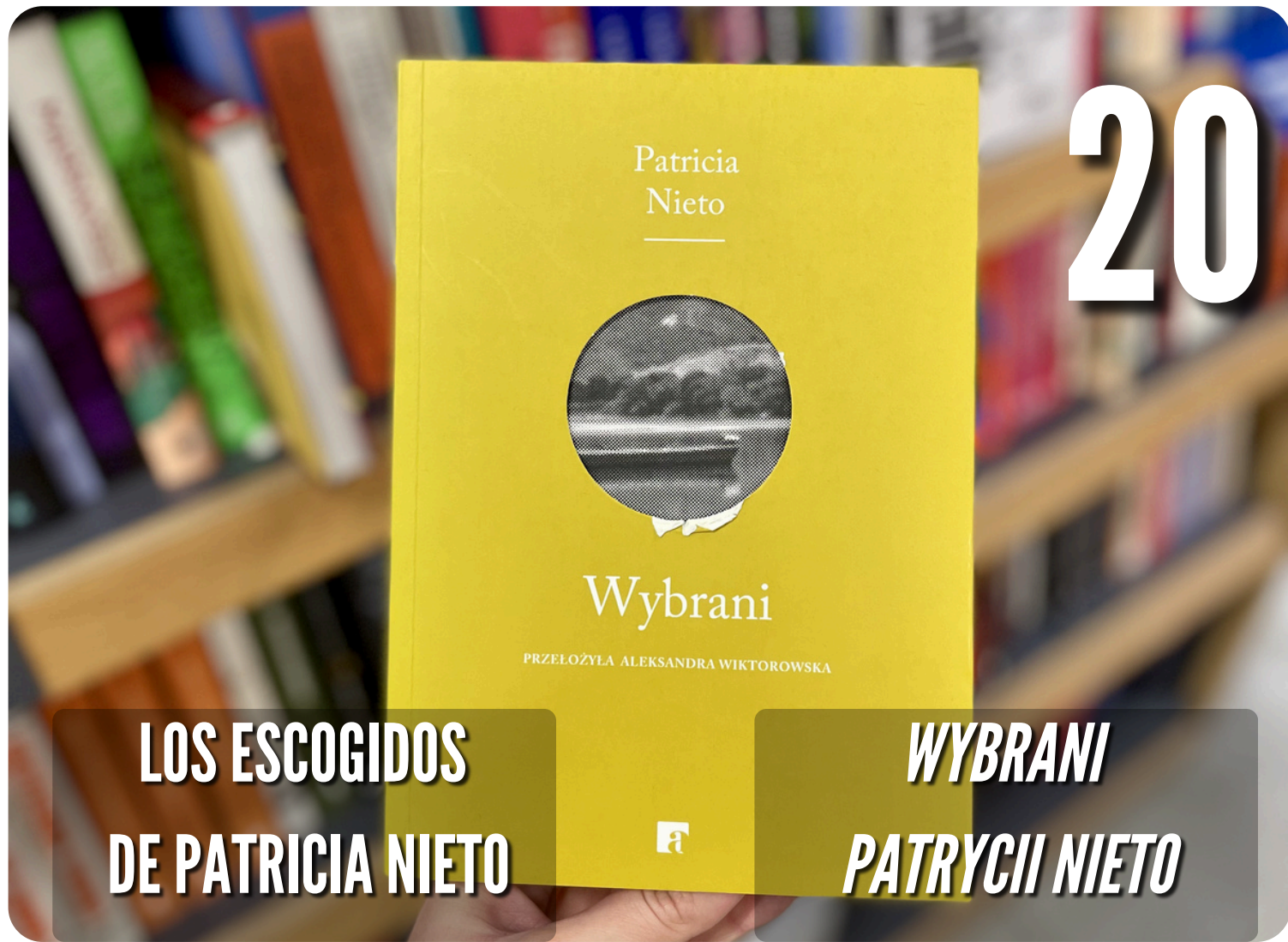
Pasca

12

ASSAD JOSÉ
JATER PEÑA

EMBAJADOR DE COLOMBIA EN POLONIA:
TRES DÉCADAS DE VOCACIÓN DIPLOMÁTICA AL
SERVICIO DEL PAÍS

AMBASADOR KOLUMBII W POLSCE:
TRZY DEKADY POWOŁANIA DYPLOMATYCZNEGO W
SŁUŻBIE KRAJU

20

**LOS ESCOGIDOS
DE PATRICIA NIETO**

**WYBRANI
PATRYCII NIETO**

FRANKENSTEIN

26

**GUILLERMO DEL TORO DISECA
EL MONSTRUO**

**GUILLERMO DEL TORO ROZKŁADA
POTWORA NA CZĘŚCI**

36

**DESTACADOS
WYRÓŻNIONE**

Prosa

José Eustasio Rivera (1888–1928) fue un escritor colombiano. Alcanzó el doctorado en Derecho y Ciencias Políticas y trabajó como abogado en Bogotá. Comenzó su carrera literaria con una colección de poesías, *Tierra de promisión*. Escribió también artículos, pero es más conocido por su magnum opus, *La vorágine*, novela que ocupa un lugar en el panteón de la literatura colombiana y es considerada una de las obras más destacadas en español.

Publicada en 1924, la novela narra una historia romántica de dos jóvenes enfrentados a una naturaleza hostil. La pareja huye a través de la selva amazónica y es testigo de las situaciones dramáticas de los colonos y los indígenas. Escrita con un estilo poético, esta epopeya selvática refleja el clima intelectual y político de Colombia en los años veinte del siglo XX.

El clásico fue traducido a varios idiomas, incluido el polaco en 1985. Hoy en día, cien años después de su publicación, mantiene su estatus de clásico y su importancia en la literatura latinoamericana.

José Eustasio Rivera (1888–1928) był kolumbijskim pisarzem. Uzyskał doktorat z prawa i nauk politycznych oraz pracował jako adwokat w Bogocie. Swoją karierę literacką rozpoczął tomem poezji *Tierra de promisión*. Pisał również artykuły, jednak najbardziej znany jest ze swojego magnum opus — powieści *La vorágine*, która zajmuje ważne miejsce w panteonie literatury kolumbijskiej i uchodzi za jedno z najwybitniejszych dzieł w języku hiszpańskim.

Opublikowana w 1924 roku powieść, opowiada romantyczną historię dwojga młodych ludzi zmagających się z wrogą naturą. Para ucieka przez amazońską dżunglę i staje się świadkiem dramatycznych losów kolonistów i ludności rdzennej. Ta puszczariska epopeja, napisana w sposób poetycki, odzwierciedla klimat intelektualny i polityczny Kolumbii lat dwudziestych XX wieku.

Antes que me hubiera apasionado por mujer alguna, jugué mi corazón al azar y me lo ganó la Violencia. Nada supe de los deliquios embriagadores, ni de la confianza sentimental, ni de la zozobra de las miradas cobardes. Más que el enamorado fui siempre el dominador cuyos labios no conocieron la súplica. Con todo, ambicionaba el don divino del amor ideal, que me encendiera espiritualmente, para que mi alma destellara en mi cuerpo como la llama sobre el leño que la alimenta.

Cuando los ojos de Alicia me trajeron la desventura, había renunciado ya a la esperanza de sentir un afecto puro. En vano mis brazos —tediosos de libertad— se tendieron ante muchas mujeres implorando para ellos una cadena. Nadie adivinaba mi ensueño. Seguía el silencio en mi corazón. Alicia fue un amorío fácil: se me entregó sin vacilaciones, esperanzada en el amor que buscaba en mí. Ni siquiera pensó casarse conmigo en aquellos días en que sus parientes fraguaron la conspiración de su matrimonio, patrocinados por el cura y resueltos a someterme por la fuerza. Ella me denunció los planes arteros. Yo moriré sola, decía: mi desgracia se opone a tu porvenir.

Luego, cuando la arrojaron del seno de su familia y el juez le declaró a mi abogado que me hundiría en la cárcel, le dije una noche, en su escondite, resueltamente: «¿Cómo podría desampararte? ¡Huyamos! Toma mi suerte, pero dame el amor».

¡Y huimos!

(...)

Mientras mi memoria se empañaba con estos recuerdos, una claridad rojiza se encendió de súbito. Era la fogata de insomne reflejo, colocada a pocos metros de los chinchorros, para conjurar el acecho del tigre y otros riesgos nocturnos. Arrodillado ante ella como ante una divinidad, don Rafo la soplaba con su resuello.

Entretanto, continuaba el silencio en las melancólicas soledades, y en mi espíritu penetraba una sensación de infinito que fluía de las constelaciones cercanas.

Y otra vez volví a recordar. Con la hora desvanecida se había hundido irremediamente la mitad de mi ser, y ya debía iniciar una nueva vida, distinta de la anterior, comprometiendo el resto de mi juventud y hasta la razón de mis ilusiones, porque cuando florecieran ya no habría, quizás, a quien ofrendarlas o dioses desconocidos ocuparían el altar a que se destinaron. Alicia pensaría lo mismo, y de esta suerte al par que me servía de remordimiento, era el lenitivo de mi congoja, la compañera de mi pesar, porque ella iba también, como la semilla en el viento, sin saber adónde y miedosa de la tierra que la esperaba.

Fuente/Źródło: Biblioteca Luis Ángel Arango / Wikimedia Commons

To klasyczne dzieło zostało przetłumaczone na wiele języków, w tym na język polski w 1985 roku przez Halinę Czarnocką (poniżej). Dziś, sto lat po publikacji, zachowuje status klasyki i swoje doniosłość w literaturze latynoamerykańskiej.

Zanim jeszcze poznałem namiętność, moim sercem zawładnął gwałt. Obce mi były upojne zawroty głowy, czułe szepty i nieśmiałe spojrzenia. Zawsze byłem raczej zdobywcą niż kochankiem, moje wargi nigdy nie wypowiadały próśb. Mimo to marzyłem o boskim darze idealnej miłości, która rozdmuchałaby we mnie wewnętrzny płomyk, by dusza rozbłyła jak ogień, do którego dorzucono drew.

Kiedy oczy Alicji sprowadziły na mnie nieszczęście, porzuciłem już nadzieję zaznania czystej miłości. Na próżno - znużony wolnością - wyciągałem ręce ku tylu kobietom, błagając o kajdany. Nikt nie potrafił odgadnąć, o czym marzę. W moim sercu nadal panowała cisza.

Alicja była łatwym podbojem; oddała mi się bez wahania, wierząc, że znajdzie we mnie miłość. Nie zamierzała nawet skłaniać mnie do małżeństwa, w okresie gdy jej krewni, za podszeptem księdza, snuli plany wydania jej za mąż, zdecydowani w razie czego przymusić mnie siłą. Sama wyjawiała mi te podstępne plany.

- Umrę samotnie - mówiła - nie chcę, żeby moja hańba zrujnowała ci przyszłość.

Później, kiedy oderwano ją od łona rodziny, a sędzia zapowiedział mojemu adwokatowi, że wtrąci mnie do więzienia, pewnej nocy odwiedziłem Alicję w jej odosobnieniu i stanowczo oświadczyłem:

- Czy myślisz, że mógłbym cię opuścić? Ucieknijmy!

Podziel się z tobą własnym życiem, a ty dasz mi miłość.

I uciekliśmy!

(...)

Błądziłem wśród tych wspomnień, gdy uwagę moją zwrócił nagły, czerwony błysk światła. Było to bezustannie tłące się ognisko, rozpalone dla obrony przed napaścią pumy lub innym nocnym niebezpieczeństwem. Don Rafo rozdmuchiwał je właśnie, na klęczkach, jak przed obliczem bóstwa.

W smętnych pustkowiach trwała nadal cisza; duszę przesysało wrażenie nieskończoności, płynące z nisko zawieszonych gwiazd.

Znów zacząłem wspominać. W minionej godzinie połowa mojego ja odeszła na zawsze; miałem zacząć nowe życie, różne od dotychczasowego, składając w ofierze resztę mej młodości, a nawet skryte marzenia: gdy okoliczności pozwolą im znów się rozwinąć, nie będzie może komu ich poświęcić lub też nieznanie bogi zawładną ołtarzem, ku któremu je kierowałem. Alicja zapewne myślała podobnie; i tak, będąc moim wyrzutem sumienia, stawała się również kościelką mojej udręki, towarzysząc cierpieniu, bo i ona przecież wędrowała jak ziarno niesione podmuchem wiatru, nie znając celu i lękając się ziemi, na której przyjdzie jej spocząć.

REVISA NUESTROS NUMEROS ANTERIORES

SPRAWDŹ NASZE POPRZEDNIE WYDANIA

REPORTAŻ Z MONTEVIDEO

MIASTO, KTÓRE SMAKUJE
YERBA MATE

**KINGA
EYSTURLAND**

podróżniczka, od 13 lat
związana z Montevideo

Pascal

RESEÑA DEL LIBRO

„Miasto, które smakuje yerba mate. Reportaż z Montevideo” («La ciudad que sabe a yerba mate. Reportaje desde Montevideo») es el último libro de Kinga Eysturland publicado por la editorial Pascal. Este ensayo de viajes, escrito con un estilo ligero, me enganchó tanto que me lo leí en un solo día.

La autora, que lleva varios años viviendo en la capital de Uruguay, la describe sin edulcorarla. Destaca tanto las ventajas como los inconvenientes de esta metrópolis de dos millones de habitantes. Además, cita muchas anécdotas y curiosidades.

¿De dónde viene el nombre de Montevideo, por qué se llama a Uruguay la Suiza de Sudamérica y qué determinó su riqueza hace 100 años? Todo esto lo descubriremos en el libro de Kinga Eysturland.

También aprenderemos la receta para preparar la yerba mate que da título al libro y hornear las tradicionales galletas con crema dulce de leche. Estas cápsulas culinarias encajan perfectamente en el ritmo de las respuestas sobre la ciudad y sus habitantes. Hablando de los habitantes, la autora ha seleccionado un interesante grupo de interlocutores. Entre ellos se encuentran tanto recién llegados como descendientes de inmigrantes de la Europa del siglo XX. Cada uno de ellos habla con pasión de su vida en Montevideo o sus alrededores.

Personalmente, lo que más me interesó fue la historia de los amantes y vendedores de vino, contada con el telón de fondo de las descripciones de los viñedos uruguayos.

RECENZJA KSIĄŻKI

„Miasto, które smakuje yerba mate. Reportaż z Montevideo” to najnowsza książka Kingi Eysturland opublikowana przez wydawnictwo Pascal. Napisany lekkim piórem esej podróżniczy wciągnął mnie do tego stopnia, że przeczytałam go w jeden dzień.

Autorka, która od kilku lat mieszka w stolicy Urugwaju, opisuje ją bez lukru. Zwraca uwagę zarówno na zalety jak i na wady tej dwumilionowej metropolii. Przytacza przy tym wiele anegdot i ciekawostek.

Skąd wzięła się nazwa Montevideo, dlaczego Urugwaj jest nazywany Szwajcarią Ameryki Południowej i co zdecydowało o jego bogactwie 100 lat temu? Tego dowiemy się z książki Kingi Eysturland.

Poznamy także przepis na zaparzenie tytułowej yerba mate i upieczenie tradycyjnych ciasteczek z kremem dulce de leche. Te kulinarne kapsułki świetnie wpasowują się w rytm odpowiedzi o mieście i jego mieszkańcach.

A propos mieszkańców, autorka ciekawie dobrała zestaw rozmówców. Są wśród nich zarówno niedawni przybysze jak i potomkowie imigrantów z dwudziestowiecznej Europy. Każda osoba z pasją opowiada o swoim życiu w Montevideo lub jego okolicach.

Osobiście najbardziej zainteresowała mnie historia miłośników i sprzedawców wina opowiedziana na tle opisów urugwajskich winnic.

Kinga Eysturland no evita temas políticos como el acuerdo comercial entre la Unión Europea y Mercosur, arrojando nueva luz sobre esta cuestión. En el libro descubriremos, entre otras cosas, qué restricciones deben cumplir los productores de carne de res en Uruguay. No solo nos familiarizamos con la ganadería como pilar de la economía uruguaya, sino también con la cultura del consumo de carne.

Kinga Eysturland escribe con gran curiosidad, pero también con un amplio conocimiento sobre Uruguay, como lo demuestran la bibliografía y las notas al pie que acompañan al libro. El lenguaje del reportaje se acerca al lenguaje hablado, por lo que al leer sobre los distintos barrios de Montevideo tenemos la impresión de estar simplemente paseando por ellos con la autora.

Kinga Eysturland nie unika politycznych tematów takich jak umowa handlowa między Unią Europejską a Mercosurem, rzucając na to zagadnienie nowe światło. Z książki dowiemy się m. in. jakich obostrzeń muszą przestrzegać producenci wołowiny w Urugwaju. Zapoznamy się nie tylko z hodowlą bydła jako filarem urugwajskiej ekonomii, ale także z kulturą spożywania mięsa.

Kinga Eysturland pisze z ogromną ciekawością, ale też dużą wiedzą o Urugwaju, o czym świadczy bibliografia i przypisy dołączone do książki. Język reportażu bliski jest językowi mówionemu, więc czytając o kolejnych dzielnicach Montevideo mamy wrażenie, że po prostu spacerujemy po nich z autorką.

Fuente/Źródło: Freepik

Este reportaje sin duda interesará tanto a quienes llevan años apasionados por América Latina como a quienes apenas están empezando a conocer esta área cultural. La historia de Montevideo es como una calabaza con yerba mate, de la que se puede beber durante todo el día. Se puede volver a cada uno de los capítulos, centrándose cada vez en diferentes aspectos de esta fascinante historia sobre la capital uruguaya.

„Miasto, które smakuje yerba mate” niewątpliwie zainteresuje zarówno tych, którzy pasjonują się Ameryką Łacińską od lat, jak i tych, którzy dopiero zaczynają poznawać ten obszar kulturowy. Opowieść o Montevideo jest jak tykwa z yerba mate, z której można pić przez cały dzień. Do poszczególnych rozdziałów można wracać, za każdym razem skupiając się na innych wątkach tej fascynującej opowieści o urugwajskiej stolicy.

Autora de la reseña: **Anna Kraus**

Autorka recenzji: **Anna Kraus**

A portrait of Ambassador José Jater Peña, a middle-aged man with grey hair and glasses, wearing a dark suit, light blue shirt, and orange tie. He is standing next to the Colombian flag, which is partially visible on the left side of the frame. The background is a plain, light-colored wall.

ASSAD JOSÉ JATER PEÑA

**EMBAJADOR DE COLOMBIA EN POLONIA:
TRES DÉCADAS DE VOCACIÓN DIPLOMÁTICA AL
SERVICIO DEL PAÍS**

***AMBASADOR KOLUMBII W POLSCE:
TRZY DEKADY POWOŁANIA
DYPLOMATYCZNEGO W SŁUŻBIE KRAJU***

Assad José

VISTULARTE: Muy buenos días, señor Embajador. Muchas gracias por aceptarnos la invitación a esta entrevista para la revista Vistularte. Si pudiera presentarse para nuestros lectores y para la comunidad de internet.

EMBAJADOR: Muchas gracias a ustedes por esta visita y por la invitación a compartir un poco lo que ha sido mi actividad y la de la Embajada en estos últimos años. Mi nombre es Assad Jater, soy el Embajador de Colombia en Polonia. Desde aquí cubrimos también otros países. Ocupo este cargo desde hace aproximadamente tres años y medio. Estoy muy contento de poder compartir algunas ideas.

VISTULARTE: ¿Podría contarnos sobre su trayectoria profesional antes de llegar a Polonia?

EMBAJADOR: Soy funcionario de la carrera diplomática y consular de Colombia desde hace 30 años. He estado en muchos destinos; mi primera plaza fue en el consulado de Colombia en Miami. Después estuve en la embajada en Washington y durante mucho tiempo en la embajada en Madrid. Tuve la oportunidad de abrir la embajada de Colombia en Azerbaiyán, que compartíamos con México, entre otros países. Posteriormente estuve en Ginebra y en Estocolmo, además de ocupar algunos cargos en la Cancillería, el Ministerio de Relaciones Exteriores.

Jater Peña

VISTULARTE: Dzień dobry, Panie Ambasadorze. Bardzo dziękujemy za przyjęcie zaproszenia na wywiad dla magazynu Vistularte. Czy mógłby Pan przedstawić się naszym czytelnikom i społeczności internetowej?

AMBASADOR: Bardzo dziękuję za wizytę i zaproszenie do wywiadu, abym mógł podzielić się swoimi działaniami oraz Ambasady w ostatnich latach. Nazywam się Assad Jater. Jestem Ambasadorem Kolumbii w Polsce. Z Polski obsługujemy również kilka innych krajów, a funkcję tę sprawuję od około trzech i pół roku. Bardzo się cieszę, że mogę podzielić się kilkoma przemyśleniami.

VISTULARTE: Jaka była Pana ścieżka zawodowa przed przyjazdem tutaj?

AMBASADOR: Z zawodu jestem urzędnikiem kolumbijskiej służby dyplomatycznej i konsularnej od 30 lat. W związku z tym pracowałem w wielu miejscach – moją pierwszą placówką był konsulat Kolumbii w Miami. Później byłem w Ambasadzie Kolumbii w Waszyngtonie. Przez długi czas pracowałem również w Ambasadzie w Madrycie. Otwierałem Ambasadę Kolumbii w Azerbejdżanie, którą dzieliliśmy m.in. z Meksykiem. Następnie byłem w Genewie i Sztokholmie. Oczywiście zajmowałem też różne stanowiska w Cancillería, czyli Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

VISTULARTE: ¿Y sus primeras impresiones cuando llegó a Polonia?

EMBAJADOR: Ya había estado en Polonia hace mucho tiempo. Es un país que conocía por su rica cultura y por sus grandes ciudades, pero al mismo tiempo por su geografía y paisajes muy bonitos. Llegué en un buen momento, a comienzos de mayo, empezando la primavera. La verdad es que disfruto todas las estaciones, incluso me gusta que sean marcadas.

VISTULARTE: ¿Hay similitudes entre Colombia y Polonia en lo cultural, gastronómico o de carácter?

EMBAJADOR: Compartimos la misma visión de la vida como sociedades. Tenemos la misma base religiosa, la católica, que comparte la mayoría de la población colombiana y polaca. Esto lleva a un estilo de vida y a una concepción de las cosas muy similar. Por otra parte, aunque quizás en menor medida que en otros países latinoamericanos, hubo migración polaca a Colombia que se refleja en algunos platos y otros aspectos. Puedo decir que sí compartimos ciertas similitudes a pesar de la distancia geográfica.

VISTULARTE: A jakie były Pana pierwsze wrażenia po przyjeździe do Polski?

AMBASADOR: Byłem w Polsce raz, dawno temu. To kraj, który znałem z bogatej kultury i wielkich miast, ale jednocześnie z pięknej geografii i krajobrazów. Szczerze mówiąc, trafiłem na świetny moment, bo przyjechałem na początku maja, czyli na początku wiosny. Osobiście lubię wszystkie pory roku, zwłaszcza gdy są wyraźnie zaznaczone.

VISTULARTE: Czy istnieją podobieństwa między Kolumbią a Polską? Coś w kulturze, gastronomii czy charakterze?

AMBASADOR: Jako społeczeństwa dzielimy tę samą wizję życia. Mamy tę samą religijną – katolicyzm, który wyznaje większość Kolumbijczyków i Polaków. To oczywiście przekłada się na styl życia i podobne postrzeganie świata. Z drugiej strony, choć może w mniejszym stopniu niż w innych krajach latynoamerykańskich, istniała polska migracja do Kolumbii, co znajduje odzwierciedlenie np. w niektórych potrawach. Mogę więc powiedzieć, że mimo odległości geograficznej, dzielimy pewne podobieństwa.

VISTULARTE: ¿La Embajada realiza actividades para que colombianos o polacos conozcan más de Colombia?

EMBAJADOR: De hecho, la agenda cultural de la Embajada en Polonia es bastante robusta, y lo ha sido en estos últimos años, con el objeto de mostrar gran parte de la cultura y el arte colombiano. Hemos realizado muchas actividades: traído grupos musicales, organizado exposiciones, muestras gastronómicas y de cine, a las cuales invitamos a la comunidad polaca, colombiana y latinoamericana.

VISTULARTE: ¿Cómo ha sido la recepción de los polacos hacia los colombianos?

EMBAJADOR: Creo que la cercanía y la visión que tenemos del mundo han sido positivas para el encuentro entre ambos. No obstante, como en cualquier situación, pueden presentarse diferencias o dificultades. Creo que, sobre todo en el invierno, el clima puede afectar un poco el estado de ánimo de los colombianos y esto a veces afecta ciertas conductas. En general, creo que las relaciones han sido buenas.

VISTULARTE: *Czy Ambasada organizuje wydarzenia dla Kolumbijczyków lub Polaków, aby przybliżyć im Kolumbię?*

AMBASADOR: *W rzeczywistości agenda kulturalna Ambasady w Polsce jest bardzo bogata i taka pozostaje w ostatnich latach. Naszym celem jest pokazanie dużej części kolumbijskiej kultury i sztuki w Polsce. Zorganizowaliśmy wiele aktywności: sprowadziliśmy grupy muzyczne, przygotowaliśmy wystawy, pokazy gastronomiczne i przeglądy kina. Zapraszamy na nie społeczność polską, ale także kolumbijską i latinoamerykańską.*

VISTULARTE: *Czy przyjęcie Kolumbijczyków przez Polaków było dla nich czymś silnym i znaczącym?*

AMBASADOR: *Tak jak wspomniałem, uważam, że bliskość i podobna wizja świata pozytywnie wpłynęły na spotkanie Kolumbijczyków z Polakami. Niemniej jednak, jak w każdej sytuacji, zdarzają się trudności czy różnice. Myślę, że zwłaszcza zimą klimat może nieco wpływać na nastrój Kolumbijczyków, co czasem odbija się na ich zachowaniu. Ogólnie jednak uważam, że relacje są dobre.*

VISTULARTE: ¿Han venido a Polonia representantes artísticos como escritores, pintores o escultores?

EMBAJADOR: Sí, hemos realizado muchas actividades. Trajimos a la pianista Teresita Gómez, a quien presentamos en Cracovia. También hemos traído un pianista clásico y una soprano para conciertos en Varsovia y otros lugares de Polonia. Más allá de eso, me sorprendió gratamente saber la gran acogida que tiene nuestro Nobel Gabriel García Márquez en la cultura polaca. Es un escritor supremamente reconocido, admirado y, me atrevería a decir, querido por el público polaco.

VISTULARTE: ¿Hay actividades de intercambio escolar o universitario?

EMBAJADOR: Hay un buen relacionamiento entre varias universidades de ambos países. Sabemos que la Universidad de Varsovia tiene una muy buena relación con la Universidad Nacional de Colombia, sede Manizales, la Universidad Surcolombiana de Neiva y universidades de otras regiones de Colombia. Esto ha llevado a visitas mutuas de delegaciones académicas. También hay intercambios con la Universidad de Toruń y otras instituciones. Siempre hay espacio para profundizar y crecer en este relacionamiento; creo que hay un genuino interés de ambas partes por avanzar en esa cooperación.

VISTULARTE: Czy Polskę odwiedzili jacyś przedstawiciele świata sztuki, pisarze, malarze czy rzeźbiarze?

AMBASADOR: Tak, jako Ambasada zorganizowaliśmy wiele takich wydarzeń. Sprowadziliśmy kolumbijską pianistkę Teresitę Gómez, której koncert odbył się w Krakowie. Gościliśmy także klasycznego pianistę i sopranistkę z Kolumbii na koncertach w Warszawie i innych miejscach.

Poza tym byłem miło zaskoczony faktem, jak ogromnym uznaniem w polskiej kulturze cieszy się nasz noblista Gabriel García Márquez. Jest on pisarzem niezwykle rozpoznawalnym, podziwianym i, zaryzykowałbym stwierdzenie, kochanym przez polską publiczność.

VISTULARTE: Czy istnieją programy wymiany szkolnej lub studenckiej między Polską a Kolumbią?

AMBASADOR: Istnieją dobre relacje między wieloma uniwersytetami w Polsce i Kolumbii. Wiemy, że Uniwersytet Warszawski ma bardzo dobre kontakty z kilkoma kolumbijskimi uczelniami, m.in. z Uniwersytetem w Manizales i uczelniami w innych regionach. Doprowadziło to do wizyt wielu delegacji akademickich z Kolumbii w Polsce i odwrotnie. Wspomniałem o Uniwersytecie Warszawskim, ale dotyczy to również Uniwersytetu w Toruniu i innych. Oczywiście zawsze jest miejsce na pogłębienie i rozszerzenie tych relacji. Myślę, że po obu stronach istnieje szczere zainteresowanie rozwojem tej współpracy.

Durante la charla con el equipo de Vistularte, el Embajador destacó el creciente interés del público polaco por la literatura y las artes colombianas.

VISTULARTE: ¿Realizan actividades en conjunto con otras embajadas?

EMBAJADOR: El año pasado se organizó un congreso latinoamericano sobre ciencias sociales y ambientales, temas en los que el gobierno colombiano tiene un particular interés. Como coordinador pro témpore del GRULAC (Grupo Latinoamericano), fui invitado junto con los demás embajadores de la región. Tuve el honor también de inaugurar la Plaza América Latina en Varsovia, un proyecto en el que se venía trabajando de tiempo atrás y que desde el verano pasado ofrece a América Latina un espacio propio.

VISTULARTE: ¿Cuál es la presencia de los colombianos aquí? ¿Cuántos hay?

EMBAJADOR: Registrados en el Consulado hay poco más de 2,000 colombianos. Sin embargo, tenemos datos de que, a 2025, la cifra podría ser de unos 10,000, o incluso un poco más alta debido a la movilidad dentro de la Unión Europea.

VISTULARTE: *Ille Kolumbijczyków przebywa obecnie w Polsce?*

AMBASADOR: *Nie mamy dokładnych danych, ale w konsulacie zarejestrowanych jest nieco ponad 2 000 osób. Szacujemy jednak, że obecnie (w roku 2025) w Polsce może przebywać około 10 000 Kolumbijczyków. Ta liczba może być nawet wyższa ze względu na dużą mobilność osób wewnątrz Unii Europejskiej.*

La inauguración de la Plaza Latinoamericana en Varsovia marca un hito en la visibilidad y unión de la región en la capital polaca.

VISTULARTE: *Czy podejmujecie wspólne działania z innymi ambasadami?*

AMBASADOR: *W zeszłym roku odbyło się wydarzenie zorganizowane głównie przez Uniwersytet Warszawski – kongres latynoamerykański dotyczący nauk społecznych i środowiskowych. Są to tematy, którymi rząd Kolumbii jest szczególnie zainteresowany. Jako tymczasowy koordynator GRULAC (Grupy Latynoamerykańskiej) zostałem zaproszony na to wydarzenie wraz z innymi ambasadorami z regionu Ameryki Łacińskiej. Uczestniczyło w nim wielu naukowców, głównie z Kolumbii i Meksyku.*

Miałem również zaszczyt zainaugurować Skwer Ameryki Łacińskiej w Warszawie – projekt, nad którym pracowano od dłuższego czasu. Bardzo się cieszymy, że od ubiegłorocznego lata Ameryka Łacińska ma swoje własne miejsce o tej nazwie.

VISTULARTE: ¿Qué consejos le daría a las personas que quieren venir a vivir a Polonia, ya sean estudiantes o para radicarse?

EMBAJADOR: Lo primero es informarse muy bien del país: su cultura, clima y legislación. Es importante tener claros los objetivos del viaje —turismo, estudio o trabajo— y, por supuesto, hacerlo siempre por los conductos regulares.

VISTULARTE: ¿Qué significa para usted, personalmente, representar a Colombia en Polonia?

EMBAJADOR: Un gran orgullo personal y como representante del país. Colombia y Polonia han mantenido relaciones amistosas desde hace mucho tiempo. La sede de nuestra Embajada en Varsovia es propiedad del Estado colombiano desde la década de los 70, lo cual muestra la estabilidad de estas buenas relaciones. Me alegra mucho vivir el gran éxito actual de Polonia y su economía, que se ha convertido en uno de los países de mayor peso en la Unión Europea y el mundo.

VISTULARTE: Jakie rady dałby Pan osobom, które chcą zamieszkać w Polsce – studentom lub osobom planującym osiedlić się tu na stałe?

AMBASADOR: Przede wszystkim należy dobrze doinformować się o kraju, do którego się jedzie: o jego kulturze, klimacie, prawie oraz o tym, co wolno, a czego nie wolno robić. Trzeba mieć jasny cel podróży – czy jest to turystyka, studia, czy chęć podjęcia pracy w polskiej gospodarce. I oczywiście zawsze należy dopełniać formalności legalnymi kanałami.

VISTULARTE: Co dla Pana osobiście oznacza reprezentowanie Kolumbii w Polsce?

AMBASADOR: To powód do wielkiej dumy, zarówno osobiście, jak i jako przedstawiciel kraju. Kolumbia i Polska utrzymują przyjazne stosunki od bardzo dawna. Wspominałem wcześniej, że siedziba Ambasady Kolumbii w Warszawie jest własnością państwa kolumbijskiego od lat 70. XX wieku, co świadczy o trwałości i stabilności naszych dobrych relacji. W obecnym momencie bardzo cieszy mnie możliwość obserwowania sukcesu Polski jako kraju – jej gospodarki, która stała się jedną z najważniejszych w Unii Europejskiej i na świecie.

El Embajador Assad Jater junto al equipo de Vistularte (Weronika Bazydło y Juan Walle) tras la entrevista en la sede de la Embajada en Varsovia.

VISTULARTE: ¿Algún mensaje final para nuestros lectores y la revista?

EMBAJADOR: Simplemente invitar a los polacos a visitar Colombia. Somos uno de los países que más ha crecido en el sector turístico y las visitas de polacos se han cuadruplicado en los últimos cuatro años. Ya contamos con un vuelo chárter que comunica a ambos países en la temporada otoño-invierno. La invitación es a visitarnos y a promover, desde donde estemos, el buen relacionamiento entre ambas sociedades.

VISTULARTE: Na zakończenie, czy chciałby Pan przekazać coś naszym czytelnikom?

AMBASADOR: Chciałbym dodać, że cała nasza działalność kulturalna niesie ze sobą zaproszenie dla Polaków do odwiedzenia Kolumbii. Nasz kraj jest jednym z najszybciej rozwijających się kierunków turystycznych w ostatnich latach. Choć liczby wciąż są skromne, w ciągu ostatnich czterech lat liczba polskich turystów w Kolumbii wzrosła co najmniej czterokrotnie. Mamy już loty czarterowe łączące Polskę z Kolumbią w sezonie jesienno-zimowym. Zapraszam więc do odwiedzenia Kolumbii i do promowania dobrych relacji między naszymi krajami i społeczeństwami, gdziekolwiek jesteście.

Por: **Juan Walle**
Fotos: **Juan Walle, Weronika Bazydło**

Expresamos nuestro agradecimiento al Embajador y a la Embajada de Colombia en Polonia por su tiempo y su valiosa colaboración en la realización de esta entrevista.

Pragniemy wyrazić nasze podziękowania Ambasadorowi oraz Ambasadzie Kolumbii w Polsce za poświęcony czas oraz cenną współpracę przy realizacji niniejszego wywiadu.

Przeprowadził: **Juan Walle**
Zdjęcia: **Juan Walle, Weronika Bazydło**

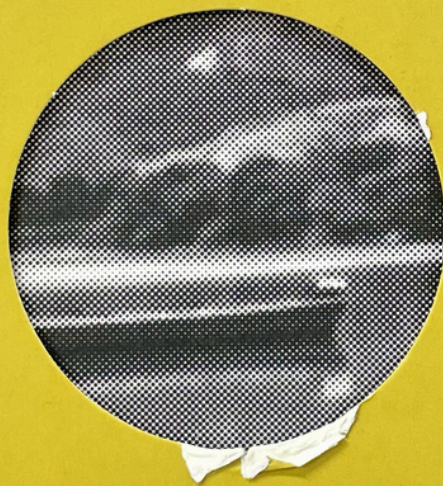

vistularte.com

KULTURA | SZTUKA | HISTORIA | NAUKA | TRENDY | SIECI SPOŁECZNOŚCIOWE
CULTURA | ARTE | HISTORIA | CIENCIA | TENDENCIAS | REDES SOCIALES

VISTULARTE

Patricia
Nieto

Wybrani

PRZEŁOŻYŁA ALEKSANDRA WIKTOROWSKA

LOS ESCOGIDOS

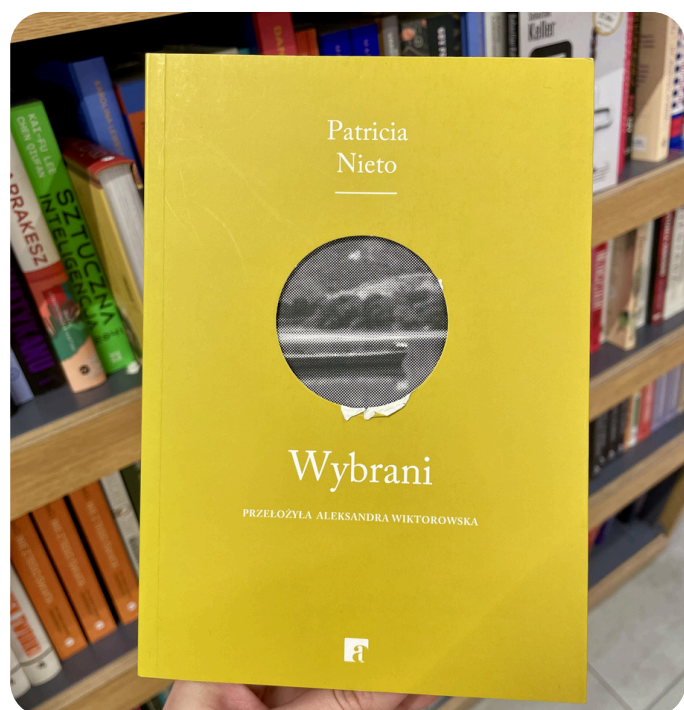
DE PATRICIA NIETA

El libro Los escogidos de Patricia Nieto nos lleva a través de los meandros entre la vida y la muerte. Los meandros del río Magdalena se entrelazan con los filosóficos y espirituales. Es un libro que se lee de un solo aliento. Las historias de los fallecidos, de sus últimos momentos, nos dejan casi sin aliento.

Patricia Nieto viaja a Puerto Berrío, un pueblo al este de Medellín, conocido por una de las historias más brutales de Colombia. Allí nos regala una serie de reportajes sobre los muertos que llegan al cementerio del pueblo.

«Los primeros niños que vieron el promontorio oscuro y sigiloso que se acercaba por el mar, se hicieron la ilusión de que era un barco enemigo. Después vieron que no llevaba banderas ni arboladura, y pensaron que fuera una ballena. Pero cuando quedó varado en la playa le quitaron los matorrales de sargazos, los filamentos de medusas y los restos de cardúmenes y naufragios que llevaba encima, y sólo entonces descubrieron que era un ahogado.»

– El ahogado más hermoso del mundo, de Gabriel García Márquez

Książka Wybrani autorstwa Patricii Nieto prowadzi nas przez meandry życia i śmierci, gdzie zakola rzeki Magdalena splatają się z wątkami filozoficznymi i duchowymi. To lektura, którą pochłania się jednym tchem, a historie o ostatnich chwilach zmarłych przejmują czytelnika do głębi.

Patricia Nieto udaje się do Puerto Berrío, miasteczka położonego na wschód od Medellín, które stało się symbolem jednej z najbrutalniejszych kart w historii Kolumbii. Autorka prezentuje tam serię reportaży poświęconych zmarłym, których ciała trafiają na miejscowy cmentarz.

„Te dzieci, które pierwsze ujrzały ową tajemniczą, ciemną, morzem zbliżającą się górę, początkowo łudziły się, iż jest to okręt nieprzyjacielski. Później zauważyły, że nie ma on ani flag, ani masztów, pomyślały więc, że może będzie to wieloryb. Kiedy jednak osiadł na plaży i ściągnęły z niego oplatające go gęszcze sargassów, nitki meduz, resztki ławic i wraków, wtedy dopiero odkryły, że był to topielec.” [1]

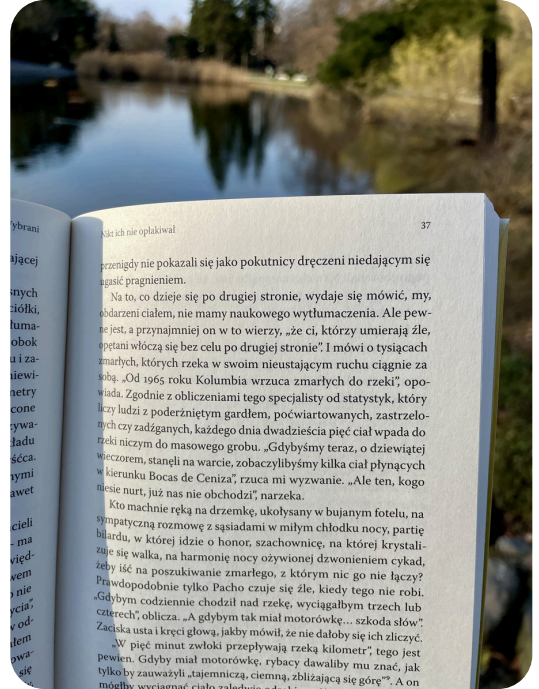
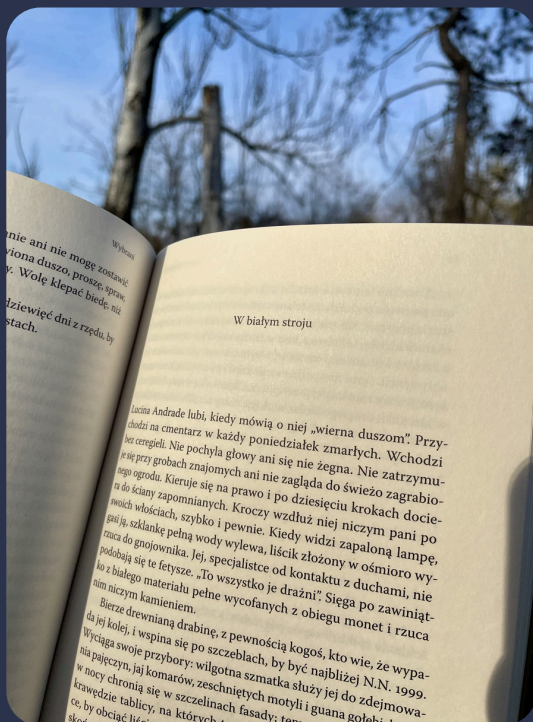
PL[1] Gabriel García Márquez, „Najpiękniejszy topielec świata”, z hiszpańskiego przełożył Carlos Marrodán Casás

Los escogidos son los muertos N.N. (Nomen Nescio) que arrastra el río Magdalena: personas sin nombre ni identidad. A menudo, es imposible identificar su género o la causa de su muerte. El río y las criaturas que viven en él devoran los cuerpos; muchos quedan reducidos a huesos. Sin manos no hay huellas dactilares. Los restos fluyen con la corriente hasta quedar atrapados en las redes de los pescadores de Puerto Berrío.

Luego, los cuerpos llegan al cementerio, donde esperan a que sus familias los reclamen. Pero cuando nadie los busca, los habitantes del pueblo los "escogen": bautizándolos con un nombre, tal vez temporal, tal vez para toda la eternidad, cuidándolos en una relación muy única entre lo vivo y lo muerto.

«La muralla que separa los cuerpos de los vivos de los restos de los muertos en Puerto Berrío parece de fantasía. Furia de color sobre la superficie de la muerte. Manto de luz que se hace espejo del polvo que seremos. Único borde material al cual acercarse en busca de los secretos del más allá. Acantilado por el que finalmente han de caer los cuerpos ya vacíos.»

– Los Escogidos, de Patricia Nieto

Tytułowi „wybrani” to osoby o nieznanej tożsamości, określane jako N.N., które niesie nurt rzeki Magdalena. Często identyfikacja ich płci czy przyczyny zgonu jest niemożliwa, ponieważ rzeka i żyjące w niej zwierzęta niszczą ciała, zostawiając niekiedy same kości. Brak dłoni uniemożliwia pobranie odcisków palców. Szczątki płyną z prądem, dopóki nie zaplączą się w sieci rybaków z Puerto Berrío.

Ciała te trafiają na cmentarz, gdzie czekają na rozpoznanie przez rodziny. Gdy jednak nikt się po nie nie zgłasza, mieszkańcy miasteczka dokonują aktu „wyboru”: nadają zmarłym imiona – czasem tymczasowe, czasem na zawsze – i otaczają ich opieką, tworząc wyjątkową więź między światem żywych i umarłych.

„Mur, który oddziela ciała żywych od szczątków zmarłych w Puerto Berrío, wydaje się nierzeczywisty. Szał kolorów na powierzchni śmierci. Płaszcz światła będący lustrzanym odbiciem prochu, w który się obrócimy. Jedyna materialna krawędź, do jakiej można się zbliżyć w poszukiwaniu pozagrobowych tajemnic. Urwisko, z którego spadną ciała już bez duszy.”
[2]

PL[2] Patricia Nieto, „Wybrani”, przełożyła Aleksandra Wiktorowska, Wyd. ArtRage

Nieto construye un reportaje en la frontera entre el periodismo y la ficción. Cada capítulo cuenta la historia de una persona muerta a través de los ojos de los vivos. La autora navega entre descripciones de cuerpos descompuestos, posibles causas de muerte y relatos de quienes los encuentran: pescadores, un sepulturero, un médico forense, un barequero, o familiares de desaparecidos. Cada historia está vinculada a la tela de araña de la violencia. Cada historia empieza con alguien ya muerto: un cuerpo, los restos del cuerpo y el enigma: ¿Quién fue? ¿Cuál es su nombre? ¿Cómo murió?

«—Tengo la boca llena de tierra.

—Sí, padre.

—No digas: «Sí, padre». Repite conmigo lo que yo vaya diciendo.

—¿Qué va usted a decirme? ¿Me va a confesar otra vez? ¿Por qué otra vez?

—Ésta no será una confesión, Susana. Sólo vine a platicar contigo. A prepararte para la muerte.»

– Pedro Páramo, de Juan Rulfo

Desde el inicio del libro, me acompañó la sensación de estar leyendo un Pedro Páramo de la vida real. No me equivoqué cuando la autora citó la obra de Juan Rulfo. El pueblo colombiano recuerda a Comala: un lugar donde los vivos y los muertos se cruzan, interactúan y conviven.

Los habitantes que escogen a un muerto lo cuidan, velan por su memoria, hablan con él y le piden favores. Los muertos ayudan en la vida cotidiana, incluso en asuntos económicos; pero también pueden castigar si se enojan. La gente cree que tienen poder, saben y escuchan todo. Siente la presencia de las almas atrapadas entre la vida y la muerte. Cada persona tiene su propio relato de encuentro con los muertos.

Nieto tworzy reportaż balansujący na granicy dziennikarstwa i fikcji literackiej. Każdy rozdział opowiada historię zmarłego widzianą oczami żywych. Autorka zestawia opisy rozkładu ciał i potencjalnych przyczyn śmierci z relacjami osób, które je odnalazły: rybaków, grabarza, medyka sądowego czy rodzin poszukujących zaginionych. Każdy z tych losów jest nierozzerwalnie wpleciony w sieć wszechobecnej przemocy, a każda opowieść zaczyna się od zagadki dotyczącej tożsamości i okoliczności odejścia.

— „Usta moje pełne są ziemi”

— Tak, ojczec.

— Nie mów: „Tak, ojczec”. Powtarzaj za mną to, co mówię.

— Cóż mi ksiądz chce powiedzieć? Spowiadać mnie jeszcze raz? Dlaczego jeszcze raz?

— To nie będzie spowiedź, Susano. Przyszedłem tylko z tobą porozmawiać. Przygotować cię na śmierć. [3]

Od początku książki towarzyszyło mi wrażenie, że czytam Pedro Páramo z życia wzięte. Nie pomyliłam się, gdy autorka przywołała dzieło Juana Rulfo. Kolumbijskie miasteczko przypomina Comalę: miejsce, w którym żywi i umarli krzyżują się, oddziałując na siebie i współistnieją.

Mieszkańcy, którzy „wybierają” zmarłego, troszczą się o niego, czuwają nad jego pamięcią, rozmawiają z nim i proszą go o przysługi. Zmarli pomagają w codziennym życiu, nawet w sprawach finansowych; potrafią też karać, jeśli się rozgniewają. Ludzie wierzą, że mają moc, że wszystko wiedzą i wszystko słyszą. Odczuwają obecność dusz uwiecznionych między życiem a śmiercią. Każdy ma własną opowieść o spotkaniu ze zmarłymi.

PL[3] Tłumaczenie na polski z wydania Wydawnictwa Znak, 2010, przekład Kalina Wojciechowska

La autora también muestra que no solo los muertos están atrapados. Las familias de los desaparecidos tampoco pueden seguir adelante sin certezas, sin un cuerpo, sin un certificado de muerte. La autora da voz a todos en sus reportajes, aunque breves.

«Ésta es la tercera vez que regreso a la tierra, pero nunca había sufrido tanto como en esta reencarnación ya que en la anterior fui reina.»

– Hasta no verte Jesús mío, de Elena Poniatowska

El eco de la primera frase de *Hasta no verte Jesús mío* de Elena Poniatowska, gran cronista y periodista, resuena en toda la obra. Como señala el propietario de la Funeraria pasaron «786 cuerpos de personas sin identidad conocida. Gente de las acequias, de las ciénagas, de los pozos, de los riachuelos, del río Magdalena. Muertos del agua» (Los Escogidos, de Patricia Nieto). Cada uno es víctima de la violencia, del incidente trágico, del azar o de estar en el lugar equivocado. Quizás, como Jesusa, la protagonista de Poniatowska, son víctimas de la más triste de las reencarnaciones.

Aunque las historias son trágicas y a veces morbosas, Patricia Nieto escribe con mucha curiosidad, sin sentimentalismo. Como observa María Angulo Egea en su reseña del libro para la revista *Eutopías*: «La cronista ha logrado acercarse y cubrir el dolor, transmitirlo y contarlo. No es nada fácil la tarea de acercarse al otro. Al otro que es víctima, y no apropiarse de su discurso de un modo colonizador e incluso esteta en ocasiones.» [1]

ES[1] Angulo, Maria. (2020). Los escogidos. EU-topías. Revista de interculturalidad, comunicación y estudios europeos. 20. 168-172. 10.7203/eutopias.20.19400.

Autorka pokazuje również, że nie tylko zmarli są uwięzieni. Rodziny zaginionych także nie mogą iść dalej bez pewności, bez ciała, bez aktu zgonu. W swoich, choć krótkich, reportażach autorka oddaje głos wszystkim.

„Trzeci już raz na ziemię wracam, ale nigdy tyle się nie nacierpiałam, co w tej reinkarnacji, bo w poprzedniej byłam królową.” [4]

Echo pierwszego zdania powieści Eleny Poniatowskiej rozbrzmiewa w całym dziele. Jak zauważa właściciel zakładu pogrzebowego, przewinęło się przez niego “siedemset osiemdziesiąt sześć ciał należących do osób o niewiadomej tożsamości. Ludzi z rowów, bagien, studni, strumieni, z rzeki Magdaleny. Martwych z wody.”[5] Każdy z nich jest ofiarą przemocy, tragicznego zdarzenia, przypadku albo znalezienia się w niewłaściwym miejscu. Być może, jak Jesusa — bohaterka Poniatowskiej — są ofiarami najsmutniejszego z wcieleń.

Choć historie są tragiczne i momentami makabryczne, Patricia Nieto pisze z wielką ciekawością, bez sentymentalizmu. Jak zauważa María Angulo Egea w swojej recenzji książki dla magazynu „Eutopías”: „Reportażystce udało się zbliżyć do bólu, objąć go, przekazać i opowiedzieć. Zadanie zbliżenia się do drugiego człowieka nie jest łatwe. Do tego drugiego, który jest ofiarą, i nie zawłaszczyc jego głosu w sposób kolonizujący, a niekiedy wręcz estetyzujący.” [6]

PL[4] Elena Poniatowska, „Do sępów pójde”,

Wydawnictwo Literackie, przełożyła Beata Babad

PL[5] Tłumaczenie na polski z wydania Wydawnictwa Znak, 2010, przekład Kalina Wojciechowska

PL[6] Angulo, Maria. (2020). Los escogidos. EU-topías. Revista de interculturalidad, comunicación y estudios europeos. 20. 168-172. 10.7203/eutopias.20.19400.

Al final, la autora describe su llegada al cementerio. Este momento simboliza su escritura: entre lo espiritual, lo inexplicable y lo vivo, lo razonable, lo cuantificado. Nieto logra hipnotizarnos con estos reportajes. Es un libro breve que encierra una historia profunda sobre la vida y la muerte, que invita a reflexionar y impresiona y nos deja con el deseo de conocer más sobre Colombia, su cultura y su literatura.

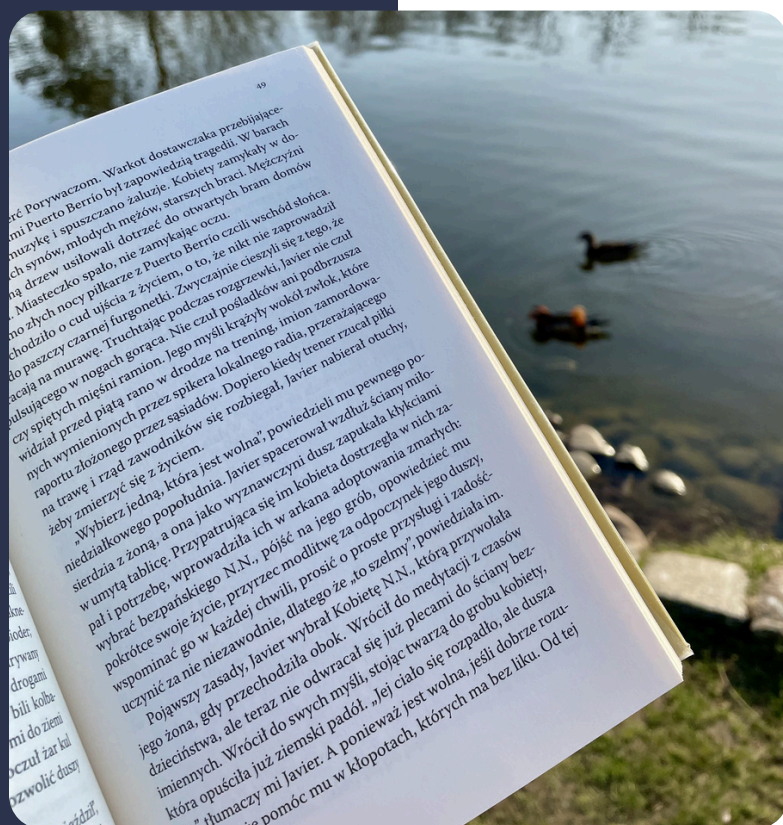
«Vengo a rogarle, ánima bendita, a implorarle ayuda porque ya no tengo fuerzas. Estoy a punto de quedarme sola otra vez y si eso pasa yo no soy capaz de vivir. No sé si usted fue mujer. Si fuera me entendería. Pero si fue hombre, da igual, porque usted ya no depende de la carne como yo.»

– Los Escogidos, de Patricia Nieto

Na końcu autorka opisuje swoje przybycie na cmentarz. Ten moment symbolizuje jej pisanie: pomiędzy tym, co duchowe i niewytłumaczalne, a tym, co żywe, racjonalne i mierzalne. Nieto udało się zahipnotyzować czytelnika (w tym mnie) tymi reportażami. To krótka książka, która zawiera głęboką opowieść o życiu i śmierci, skłania do refleksji, robi ogromne wrażenie i pozostawia nas z pragnieniem poznania Kolumbii, jej kultury i literatury.

“Przychodzę błagać cię, duszo błogosławiona, prosić cię o pomoc, ponieważ nie mam już sił. Niewiele brakuje, żebym znowu została sama, a jeśli tak się stanie, to ja tego nie przeżyję. Nie wiem, czy byłaś kobietą. Jeśli byłaś, zrozumiesz mnie. Ale nawet jeśli byłaś mężczyzną, nie ma to żadnego znaczenia, dlatego że w przeciwieństwie do mnie nie jesteś już zależna od ciała.” [7]

PL[7] Patricia Nieto, “Wybrani”, przełożyła Aleksandra Wiktorowska, Wyd. ArtRage

FRANKENSTEIN

A movie poster for the 2015 film 'Frankenstein'. The top half features the title 'FRANKENSTEIN' in a large, bold, yellow, serif font. Below the title is a dark, atmospheric illustration. On the left, a man with dark hair and a beard, wearing a light blue shirt and a dark vest, is shown from the waist up, gesturing with his right hand. On the right, a large, green-skinned, headless figure with a flat-top head and a dark coat stands looking towards the man. The background is a dark, stormy night sky with a bright yellow lightning bolt striking down on the left. In the distance, a dark, gothic-style castle with multiple towers and spires is visible against a dark blue sky with a full moon. The overall color palette is dark, with shades of blue, black, and green.

GUILLERMO DEL TÓRO DISECA
EL MONSTRUO

GUILLERMO DEL TÓRO ROZKŁADA
POTWORA NA CZĘŚCI

La nueva reimaginación trae al monstruo de Frankenstein a nuestras casas. Basada en la novela gótica de Mary Shelley, publicada en 1818, la película dirigida por uno de los maestros del cine fantástico, Guillermo del Toro, es un monstruo en sí misma, con sus dos horas y media de duración. Del Toro divide la historia en dos partes y la observa también desde el punto de vista de la criatura. Frankenstein es uno de los relatos más queridas por el cine, con incontables adaptaciones. Surge entonces la pregunta: ¿realmente hacía falta otra?

Del Toro construye una obra llena de sueños, visiones y alucinaciones. Se aleja de la interpretación excesivamente realista y mezcla lo tangible con lo fantástico, tan característico de su cine. Los personajes, los edificios y los paisajes parecen mitológicos: cada uno funciona como símbolo o alegoría.

El protagonista, Víctor Frankenstein (Oscar Isaac), es una figura profundamente controversial. En su mundo, Dios está muerto. No hay divinidad posible; solo existe la ciencia y el deseo de contribuir a ella. Como tantos adultos marcados por traumas infantiles, Víctor quiere regresar al pasado y resucitar a su madre, a quien perdió de niño. También arrastra un odio visceral hacia su padre (Charles Dance) — abusivo física y emocionalmente — que alimenta su obsesivo estudio del cuerpo humano. Si Dios no existe, tampoco la muerte. Víctor intenta entenderla, conquistarla, vencerla, pero sus intenciones son oscuras, casi diabólicas. Su locura lo empuja hacia adelante, y en su camino perverso muchos pierden la vida para que él alcance su objetivo. Todo en él es uncanny. La historia demuestra que nadie puede superar la muerte: la naturaleza exige equilibrio, una vida por otra.

Nowa adaptacja przenosi potwora Frankensteina do naszych domów. Oparta na gotyckiej powieści Mary Shelley z 1818 roku, produkcja wyreżyserowana przez jednego z mistrzów kina fantastycznego, Guillermo del Toro, sama w sobie jest "potworem" ze względu na swój czas trwania – dwie i pół godziny. Del Toro dzieli historię na dwie części i obserwuje ją również z punktu widzenia istoty. Frankenstein to jedna z opowieści najbardziej kochanych przez kino, doczekał się niezliczonych adaptacji. Pojawia się więc pytanie: czy naprawdę potrzebna była kolejna?

Del Toro tworzy dzieło pełne snów, wizji i halucynacji. Odchodzi od przesadnie realistycznej interpretacji i miesza to, co namacalne, z fantastyką, tak charakterystyczną dla jego twórczości. Postacie, budynki i krajobrazy wydają się mitologiczne: każdy element funkcjonuje jako symbol lub alegoria.

Główny bohater, Victor Frankenstein (Oscar Isaac), to postać głęboko kontrowersyjna. W jego świecie Bóg nie żyje. Nie ma miejsca na boskość; istnieje tylko nauka i pragnienie przysłużenia się jej. Jak wielu dorosłych naznaczonych traumami z dzieciństwa, Victor chce wrócić do przeszłości i wskrzesić matkę, którą stracił jako chłopiec. Niesie w sobie również instynktowną nienawiść do ojca (Charles Dance) – znęcającego się nad nim fizycznie i emocjonalnie – co napędza jego obsesyjne studia nad ludzkim ciałem. Jeśli Bóg nie istnieje, nie istnieje też śmierć. Victor próbuje ją zrozumieć, podbić, pokonać, ale jego intencje są mroczne, niemal diaboliczne. Szaleństwo pcha go naprzód, a na jego perwersyjnej drodze wielu traci życie, aby on mógł osiągnąć swój cel. Wszystko w nim jest uncanny (niesamowite / niepokojące). Historia pokazuje, że nikt nie może pokonać śmierci: natura wymaga równowagi, życie za życie.

En una escena, su hermano William (Felix Kammerer) comenta que «Víctor siempre quiere ser el centro de atención.» En inglés dice que “is always the one to harvest attention”. Curiosamente, usa un verbo asociado a la recolección, al acto de extraer, usado incluso en el contexto de la obtención de órganos para cirugía. William insinúa que la forma de llamar la atención de Víctor es agresiva, brutal, destructiva. Y es cierto: Víctor no inspira simpatía ni empatía. Es egoísta, obstinado, incapaz de pensar en las consecuencias. No crea una vida nueva; resucita fragmentos de vidas ajenas: vidas robadas de la paz de la muerte, llenas de dolor y soledad, unidas y suturadas en una mezcla macabra. Cada paso que da lo acerca más a su forma definitiva: el monstruo.

Los colores y la estética elegida por del Toro me recordaron al libro *Las aventuras de Alicia en el país de las maravillas*, publicado en 1865, casi cincuenta años después de *Frankenstein*. La novela de Lewis Carroll es un estudio perfecto de la locura. Alice cae por la madriguera del conejo blanco hacia un mundo inexplicable. De modo similar, Víctor desciende a su propia madriguera cuando conoce a Herr Harlander (Christoph Waltz), su patrón. Lo primero que noté en su aparición fue su sonrisa, similar a la del gato de Cheshire. También su bastón, con un asa en forma de mujer desnuda cabeza abajo, quizá un ángel caído. Mi primera impresión, quizá un simple truco de la vista, fue un conejo blanco. Pronto vemos a Harlander seducir y manipular a Víctor, quien lo sigue sin dudar. Herr es una bandera roja en cada sentido, pero Víctor decide ignorarla. La madriguera aparece de nuevo en el palacete abandonado que Herr le ofrece. El lugar parece salido de un sueño infantil, tal vez del joven Víctor. En medio de su estudio, hay un agujero en el suelo. La verdadera locura comienza cuando Herr cae primero en él. En ese instante entramos a otro reino, fantástico y mitológico, donde todo es posible, incluso vencer la muerte. Es entonces cuando el monstruo despierta a su nueva vida.

W jednej ze scen jego brat William (Felix Kammerer) zauważa, że „Victor zawsze chce być w centrum uwagi”. W języku angielskim używa sformułowania, że „[he] is always the one to harvest attention”. Co ciekawe, używa czasownika kojarzonego ze żniwami, z aktem wydobywania, używanego nawet w kontekście pozyskiwania organów do operacji. William sugeruje, że sposób przyciągania uwagi przez Victora jest agresywny, brutalny i destrukcyjny. I to prawda: Victor nie wzbudza sympatii ani empatii. Jest egoistyczny, uparty, niezdolny do myślenia o konsekwencjach. Nie tworzy nowego życia; wskrzesza fragmenty cudzych istnień: żyć skradzionych ze spokoju śmierci, pełnych bólu i samotności, połączonych i zszytych w makabryczną mieszankę. Każdy krok przybliża go do jego ostatecznej formy: potwora.

Kolory i estetyka wybrana przez del Toro przypomniały mi książkę Alicja w Krainie Czarów, wydaną w 1865 roku, prawie pięćdziesiąt lat po Frankensteinie. Powieść Lewisa Carrolla to doskonałe studium szaleństwa. Alicja wpada do króliczej nory prowadzącej do niewytłumaczalnego świata. Podobnie Victor schodzi do własnej nory, gdy poznaje Herr Harlandera (Christoph Waltz), swojego patrona. Pierwszą rzeczą, którą zauważyłam przy jego pojawieniu się, był uśmiech, podobny do uśmiechu kota z Cheshire. Także jego laska, z rączką w kształcie nagiej kobiety głową w dół – być może upadłego anioła. Jednak moim pierwszym wrażeniem, być może zwykłym złudzeniem optycznym, było zobaczyć białego królika. Wkrótce widzimy, jak Harlander uwodzi i manipuluje Victorem, który podąża za nim bez wahania. Herr jest „czerwoną flagą” pod każdym względem, ale Victor postanawia ją zignorować.

Nora pojawia się ponownie w opuszczonym pałacyku, który należy do Harlandera. Miejsce wygląda jak wyjęte z dziecięcego snu, być może ze snu młodego Victora. W samym środku jego pracowni znajduje się dziura w podłodze. Prawdziwe szaleństwo zaczyna się, gdy Herr wpada do niej jako pierwszy. W tym momencie wchodzimy do innego królestwa, fantastycznego i mitologicznego, gdzie wszystko jest możliwe, nawet pokonanie śmierci. Wtedy właśnie potwór budzi się do nowego życia.

La paleta cromática tiene su propio lenguaje: el blanco y negro remite al ajedrez (de Alicia), el rojo simboliza muerte y delirio, el verde señala la naturaleza, pero también la podredumbre. El resultado es una obra visualmente espectacular.

Elisabeth (Mia Goth) introduce luz y color en pantalla. Siempre viste elementos naturales, plumas, por ejemplo, y sus prendas vibran con vida. Ella representa la naturaleza y una pasión por la ciencia completamente distinta a la de Víctor: una curiosidad llena de respeto y amor. También encarna la victoria de la vida sobre la obsesión de Víctor con la muerte. En una escena sigue a una mariposa, la captura y la observa con cuidado. A diferencia de Víctor, que no valora la vida humana ni su cuerpo,

Elisabeth aprecia la belleza incluso en un insecto diminuto. Luce motivos de mariposa nocturna o una columna vertebral bordada en la espalda: símbolos visuales muy explícitos. Víctor carece de este respeto. Para él, un cuerpo no significa nada. En consecuencia, crea una maldición: la vida eterna.

Víctor trata al monstruo como a un hijo. Lo crea, lo anima, le enseña a caminar y hablar. Pero ser padre no surge del simple acto de engendrar. Víctor reproduce el modelo de su propio padre: es cruel, abusivo, incapaz de empatía. Encierra a su hijo en el sótano, en una mazmorra. Cuando baja con un candelabro, la criatura quiere tocar el fuego; Víctor no se lo permite. Es frío, incapaz de darle calor. En contraste, cuando Elisabeth encuentra a la criatura, ella lo ilumina con el mismo candelabro. Él no necesita rogar por afecto: ella se lo ofrece sin juicio.

Paleta kolorystyczna ma swój własny język: czern i biel nawiązują do szachów (z Alicji), czerwień symbolizuje śmierć i delirium, zieleń wskazuje na naturę, ale także na rozkład. Rezultatem jest dzieło wizualnie spektakularne.

Elisabeth (Mia Goth) wprowadza na ekran światło i kolor. Zawsze nosi naturalne elementy – na przykład pióra – a jej stroje tętnią życiem. Reprezentuje naturę i pasję do nauki zupełnie inną niż ta Victora: ciekawość pełną szacunku i miłości. Ucieleśnia także zwycięstwo życia nad obsesją Victora na punkcie śmierci. W jednej scenie goni motyla, chwytą go i uważnie obserwuje. W przeciwieństwie do Victora, który nie ceni ludzkiego życia ani ciała, Elisabeth docenia piękno nawet w malutkim owadzie. Nosi motywy ćmy lub wyhaftowany na plecach kręgosłup: bardzo dosłowne symbole wizualne. Victorowi brakuje tego szacunku. Dla niego ciało nic nie znaczy. W konsekwencji tworzy przekleństwo: życie wieczne.

Victor traktuje potwora jak syna. Tworzy go, ożywia, uczy chodzić i mówić. Ale bycie ojcem nie wynika z samego aktu stworzenia. Victor powiela wzorzec własnego ojca: jest okrutny, agresywny, niezdolny do empatii. Zamyka syna w piwnicy, w lochu. Kiedy schodzi tam z kandelabrem, stworzenie chce dotknąć ognia; Victor mu na to nie pozwala. Jest chłodny, niezdolny do darowania mu ciepła. W kontraście do tego, gdy Elisabeth znajduje stworzenie, oświetla je tym samym kandelabrem. On nie musi błagać o uczucie: ona oferuje mu je bez oceniania.

¿Es Víctor el monstruo o la víctima de un trauma generacional? Su padre nunca le mostró amor incondicional. Nunca tuvo un modelo de cómo amar, de cómo crecer emocionalmente. Su hermano William, en cambio, recibió todo el cariño, la delicadeza y la atención.

El monstruo (Jacob Elordi) rompe ese trauma. No lo perpetúa. No busca dañar. Busca saber quién es. Su cuerpo está compuesto por fragmentos ajenos, pero tiene sus propios pensamientos, emociones, necesidades. Siente amor, soledad, curiosidad. Busca un sentido. Víctor lo ve como una bestia sin inteligencia ni propósito. Pero vive. Y vivir es sobrevivir. Su historia, que conocemos en la segunda parte de la película, está llena de miedo y desolación. Lamentablemente, no volvemos a su nacimiento, sino solo a su liberación del sótano. Cuando acaba la historia de Víctor, comienza la suya.

¿Y el romance? La historia de amor entre Elisabeth y el monstruo no me convenció. Su muerte tampoco. Ella rechaza a Víctor y se enamora de la criatura: una traición emocional hacia su marido, William. La historia no aporta fuerza narrativa ni motiva a los personajes. Sin ese romance, la película funciona igual. La muerte de Elisabeth no tiene gran impacto emocional. A esas alturas, ya sabemos que Víctor carece de remordimientos y que el monstruo es profundamente sensible. No necesitamos más pruebas.

Czy Victor jest potworem, czy ofiarą traumy pokoleniowej? Jego ojciec nigdy nie okazał mu bezwarunkowej miłości. Nigdy nie miał wzorca tego, jak kochać, jak dojrzywać emocjonalnie. Jego brat William otrzymał natomiast całą czułość, delikatność i uwagę.

Potwór (Jacob Elordi) przełamuje tę traumę. Nie powiela jej. Nie chce krzywdzić. Chce wiedzieć, kim jest. Jego ciało składa się z cudzych fragmentów, ale ma swoje myśli, emocje, potrzeby. Czuje miłość, samotność, ciekawość. Szuka sensu. Victor widzi w nim bestię bez inteligencji i celu. Ale on żyje. A żyć to przetrwać. Jego historia, którą poznajemy w drugiej części filmu, jest pełna strachu i osamotnienia. Niestety, nie wracamy do momentu jego narodzin, a jedynie do jego uwolnienia z piwnicy. Gdy kończy się historia Victora, zaczyna się opowieść potwora.

A co z romansem? Historia miłosna między Elisabeth a potworem mnie nie przekonała. Jej śmierć również. Odrzuca Victora i zakochuje się w kreaturze: to emocjonalna zdrada wobec jej męża, Williama. Ta historia nie wnosi siły narracyjnej ani nie pcha postaci do przodu. Bez tego romansu film funkcjonowałby tak samo. Śmierć Elisabeth nie ma wielkiego ładunku emocjonalnego. Na tym etapie wiemy już, że Victor nie ma wyrzutów sumienia, a potwór jest głęboko wrażliwy. Nie potrzebujemy więcej dowodów.

Creo que la ausencia de romance tiene su función. Víctor fue robado del amor materno; su madre (Mia Goth) murió dando a luz. Su padre nunca le dio refugio emocional. Elisabeth lo rechazó. Su hijo pide su amor, pero Víctor lo rechaza. Elisabeth tampoco ama mucho a su marido: a la primera oportunidad se enamora del monstruo. Herr Harlander solo se ama a sí mismo; ofrece a Elisabeth como si fuera un objeto. ¿Y el monstruo? No ama siquiera su propia vida y busca dejar este mundo. Sin éxito.

La nueva tendencia de adaptar los clásicos se aleja del terror clásico y introduce el humor grotesco y moderno. La película utiliza un humor grotesco similar al de la nueva adaptación de *Drácula*, dirigida por Luc Besson. En ambos casos, los monstruos pierden su aura aterradora y se presentan como figuras atractivas, inteligentes, incluso deseables. Con sus ojos brillantes y colores fantásticos, el monstruo recuerda más a Edward de *Crepúsculo* que a una criatura monstruosa. La vida eterna sigue siendo violenta y ambos personajes la rechazan. Ya no tememos a los monstruos: los deseamos. Tienen voz, cuentan su historia, encuentran el amor y lo pierden.

La adaptación de Kenneth Branagh, *Mary Shelley's Frankenstein* (1994), siempre será mi favorita. La defenderé siempre. Todo en ella tiene su lugar y sentido; cada herramienta visual funciona. Vi la película nuevamente tras la versión de del Toro y la comparación es evidente. El Víctor de Branagh (Kenneth Branagh) no necesita motivaciones extremas, como odiar a su padre, para convertirse en monstruo. Su motivación nace de su curiosidad perversa, de su rebeldía científica. Su pasión deviene locura. Sus decisiones crean una historia consistente y lógica — tanto como puede serlo resucitar un cadáver.

Myślę, że brak romansu ma swoją funkcję. Victor został ograbiony z miłości matczynej; jego matka (Mia Goth) zmarła przy porodzie. Ojciec nigdy nie dał mu emocjonalnego schronienia. Elisabeth go odrzuciła. Jego syn prosi o miłość, ale Victor go odpycha. Elisabeth też nie kocha zbyt dużo męża: przy pierwszej okazji zakochuje się w potworze. Herr Harlander kocha tylko siebie; oferuje Elisabeth, jakby była przedmiotem. A potwór? Nie kocha nawet własnego życia i chce opuścić ten świat. Bezskutecznie.

Nowy trend w adaptacjach to odejście od klasycznego horroru i wprowadzanie groteskowego, nowoczesnego humoru. Film wykorzystuje humor podobny do nowej adaptacji Drakuli w reżyserii Luca Bessona. W obu przypadkach potwory tracą swoją przerażającą aurę i są prezentowane jako postacie atrakcyjne, inteligentne, a nawet pożądane. Ze swoimi błyszczącymi oczami i fantastycznymi kolorami potwór przypomina bardziej Edwarda ze Zmierzchu niż potworną istotę. Życie wieczne wciąż jest pełne przemocy i obie postacie je odrzucają. Już nie boimy się potworów: pożądamy ich. Mają głos, opowiadają swoją historię, znajdują miłość i ją tracą.

Adaptacja Kennetha Branagha, Frankenstein (Mary Shelley's Frankenstein, 1994), zawsze będzie moją ulubioną. Nigdy nie przestanę jej bronić. Wszystko w niej ma swoje miejsce i sens; każde narzędzie wizualne działa. Obejrzałam ten film ponownie po wersji del Toro i porównanie jest oczywiste. Victor u Branagha (Kenneth Branagh) nie potrzebuje ekstremalnych motywacji, jak nienawiść do ojca, by stać się potworem. Jego motywacja rodzi się z perwersyjnej ciekawości, z naukowej rebelii. Jego pasja staje się szaleństwem. Jego decyzje tworzą spójną i logiczną historię – na tyle, na ile logiczne może być wskreszenie zwłok.

Sentimos más empatía por el monstruo de Branagh, especialmente en escenas como el ataque de la muchedumbre. Sus motivos resultan auténticos. Robert De Niro interpreta a una criatura repulsiva y terrorífica, pero capaz de conmovernos. Su rango actoral mezcla miedo y terror: el que siente y el que provoca. Si logramos mirar más allá del horror físico: cicatrices, suturas, heridas, descubrimos una profundidad conmovedora. Cada pérdida tiene un precio emocional enorme. Esta densidad separa su versión de la de del Toro. El monstruo le pregunta a Víctor: “Me diste todas estas emociones, pero nunca me enseñaste a usarlas. Ahora dos personas están muertas por nuestra culpa. ¿Por qué?” Branagh explora dudas y preguntas filosóficas sin juicio, interesado en la ambigüedad humana.

En su versión, el amor es la fuerza impulsora: amor a su madre, a William, a Elisabeth (Helena Bonham Carter). No una obsesión con una mujer que lo rechaza, como en del Toro. Víctor y el monstruo quieren una compañera. Ambos giran en torno a Elisabeth, quien finalmente rechaza la vida eterna. En ambas adaptaciones, Elisabeth muere.

Pero Branagh logra algo extraordinario: su muerte duele. Es conmovedora. Víctor pierde el amor que persiguió durante años, justo cuando por fin podían consumarlo. La escena del fuego, donde Elisabeth se quita la vida, es devastadora, mucho más que su equivalente en la versión de del Toro, donde el palacio explota y Víctor pierde su pierna en un estallido espectacular. Branagh sabe construir tragedia: su escena llega en un punto climático y agrava la herida emocional de Víctor. En cambio, la versión de del Toro carece de este peso dramático: Elisabeth es una víctima más, sin miseria ni tristeza. Nunca perteneció a nadie, pero dejó su corazón al monstruo. Tal vez ese sea su castigo por abandonar a su marido...

Czujemy większą empatię do potwora Branagha, szczególnie w scenach takich jak atak tłumu. Jego motywy wydają się autentyczne. Robert De Niro gra istotę odpychającą i przerażającą, ale zdolną nas wzruszyć. Jego warsztat aktorski miesza lęk i grozę: tę, którą czuje i tę, którą wywołuje. Jeśli uda nam się spojrzeć poza fizyczny horror: blizny, szwy, rany, odkrywamy poruszającą głębię. Każda strata ma ogromną cenę emocjonalną. Ta gęstość odróżnia jego wersję od wersji del Toro. Potwór pyta Victora: „Dałeś mi te wszystkie emocje, ale nigdy nie nauczyłeś mnie, jak ich używać. Teraz dwie osoby nie żyją przez nas. Dlaczego?”. Branagh zgłębia wątpliwości i pytania filozoficzne bez oceniania, zainteresowany ludzką niejednoznacznością.

W jego wersji miłość jest siłą napędową: miłość do matki, do Williama, do Elisabeth (Helena Bonham Carter). Nie obsesja na punkcie kobiety, która go odrzuca, jak u del Toro. Victor i potwór pragną towarzyski. Obaj krążą wokół Elisabeth, która ostatecznie odrzuca życie wieczne. W obu adaptacjach Elisabeth umiera. Ale Branagh osiąga coś nadzwyczajnego: jej śmierć boli. Jest wstrząsająca. Victor traci miłość, za którą gonił lata, właśnie wtedy, gdy w końcu mogli ją skonsumować. Scena pożaru, w której Elisabeth odbiera sobie życie, jest druzgocąca, znacznie bardziej niż jej odpowiednik w wersji del Toro, gdzie pałac wybucha, a Victor traci nogę w spektakularnej eksplozji. Branagh potrafi budować tragedię: śmierć nadchodzi w punkcie kulminacyjnym i pogłębia emocjonalną ranę Victora. Wersji del Toro brakuje tego ciężaru dramatycznego: Elisabeth jest kolejną ofiarą, bez nędzy i smutku. Nigdy do nikogo nie należała, ale zostawiła serce potworowi. Może to jej kara za porzucenie męża...

Del Toro defiende su arte rechazando la IA. Dijo que “preferiría morir” antes de usarla. (Branagh tampoco la usó hace 30 años.) Del Toro la demoniza. Construyó sets grandiosos, como el barco danés. Transformar al actor en el monstruo tardaba diez horas. Sin embargo, ¿cómo temer a un personaje tan delicado y hermoso? La IA es solo una herramienta más, como la cámara. Al inicio del cine, maestros como Chaplin o Keaton usaban ilusiones ópticas para impresionarnos. La cámara misma, en sus inicios, se creía capaz de “robar almas”. Hoy todos llevamos una en el bolsillo. La ausencia de IA no es argumento suficiente: es solo otro elemento de la obra. Sus películas siempre maravillan visualmente. Entonces, ¿dónde está la sustancia? ¿Por qué esta historia debería importarme? ¿Qué emoción quiere despertar? ¿Es Frankenstein una caja de regalo hermosa, colorida, impresionante... pero vacía por dentro?

Del Toro nos ofrece lo gótico, la fantasía, un desnudo de Oscar Isaac y preguntas filosóficas que no llevan a ningún sitio. Creo que la película no aporta mucho al panteón de adaptaciones, pero si ya vale la pena por su belleza visual, su diseño de vestuario y todo lo que del Toro imagina. Si el monstruo es una caricatura de un humano, esta película es una caricatura de la novela gótica. La película no me quebró el corazón. No me dejó con el agujero negro dentro de mi alma como lo hizo la inolvidable *El Laberinto del Fauno*. La obra de Branagh, 30 años después, sigue siendo magnífica. ¿La versión de del Toro conservará un lugar similar dentro de tres décadas? Habrá que esperar.

Del Toro broni swojej sztuki, odrzucając sztuczną inteligencję. Powiedział, że „wolałby umrzeć”, niż jej użyć. (Branagh też jej nie użył 30 lat temu). Del Toro ją demonizuje. Zbudował wspaniałe scenografie, jak np. duński statek. Charakteryzacja aktora na potwora trwała dziesięć godzin. Jednak jak bać się postaci tak delikatnej i pięknej? Al to tylko kolejne narzędzie, jak kamera. W początkach kina mistrzowie tacy jak Chaplin czy Keaton używali iluzji optycznych, by nas zadziwić. Sama kamera w swoich początkach była uważana za zdolną do „kradzieży dusz”. Dziś każdy nosi ją w kieszeni. Brak AI nie jest wystarczającym argumentem: to tylko kolejny element dzieła. Jego filmy zawsze zachwycają wizualnie. Gdzie jest więc treść? Dlaczego ta historia powinna mnie obchodzić? Jakie emocje chce obudzić? Czy Frankenstein to piękne, kolorowe, imponujące pudełko prezentowe... ale puste w środku?

*Del Toro oferuje nam gotyk, fantastykę, nagiego Oscara Isaaca i pytania filozoficzne, które donikąd nie prowadzą. Myślę, że film nie wnosi wiele do panteonu adaptacji, ale jeśli już, to warto go obejrzeć dla jego wizualnego piękna, projektów kostiumów i wszystkiego, co del Toro sobie wyobraził. Jeśli potwór jest karykaturą człowieka, ten film jest karykaturą powieści gotyckiej. Film nie złamał mi serca. Nie zostawił mnie z czarną dziurą w duszy, jak zrobił to niezapomniany *Labirynt Fauna meksykańskiego reżysera*. Dzieło Branagha, 30 lat później, wciąż jest wspaniałe. Czy wersja del Toro znajdzie się na podobnym miejscu za trzy dekady? Na tę odpowiedź przyjdzie na poczekać.*

Escrito por: **Weronika Bazydło**
Imágenes generadas por IA

Autorka: **Weronika Bazydło**
Grafiki wygenerowane przez AI

*¿Te interesa colaborar
con nosotros?*

Escríbenos un mensaje

**Be one
of us**

vistularte@gmail.com

*Jesteś zainteresowany
współpracą z nami?*

Napisz do nas wiadomość

RECOMENDACIÓN DE LA SEMANA

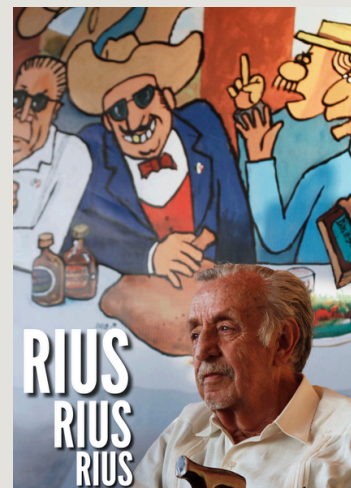
WYRÓŹNIONE · REDAKCJA POLECA

RIUS: CARICATURISTA Y CRONISTA DE MÉXICO

KARYKATURYSTA I KRONIKARZ MEKSYKU

¿Las caricaturas de los años 80 siguen siendo relevantes hoy en día? ¿Qué papel tienen en el mundo contemporáneo de las imágenes rápidas generadas por IA? ¿Hay un lugar para las caricaturas políticas que brinden críticas constructivas? ¿Qué ofrecen más de cuatro décadas después de su publicación?

Czy komiksy z karykaturami z lat 80. są dziś wciąż aktualne? Jaką rolę odgrywają w współczesnym świecie natłoku obrazów generowanych przez sztuczną inteligencję? Czy istnieje miejsce dla karyktur politycznych, które oferują konstruktywną krytykę? Co mogą nam dać ponad cztery dekady po ich publikacji?

EL IMPACTO DE LA POESÍA EN EL BIENESTAR

WPŁYW POEZJI NA SAMOPOCZUCIE

La poesía ayuda a combatir la soledad y a lidiar con emociones difíciles.

Poezja okazała się pomocna w walce z samotnością i radzeniu sobie z trudnymi emocjami.

LUNES AZUL

BLUE MONDAY

Desde 2005, cada año se calcula el lunes más triste o deprimente del año, conocido como Blue Monday o lunes azul. Este año cae el 19 de enero.

Od 2005 roku co roku wyznaczany jest najsmutniejszy lub najbardziej depresyjny dzień w roku, znany jako Blue Monday. W tym roku przypada on 19 stycznia.

VISTULARTE

Siguenos en nuestras redes sociales.
Obserwuj nas w mediach społecznościowych.

www.vistularte.com

vistularte@gmail.com

